

Utlåtande Rotel VIII, Rotel VI (Dnr KS 2021/328)

Integrationsplikt för nyanlända

Motion av Peter Wallmark (SD)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i stadens utlåtande.

Föredragande borgarråden Jan Jönsson och Karin Ernlund anför följande.

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige om integrationsplikt för nyanlända

I motionen beskrivs ett förslag på en så kallad integrationsplikt. Med integrationsplikt avser motionären att alla nyanlända ska acceptera en plan för att uppnå anställningsbarhet. Planen ska tydliggöra att individen ska göra framsteg i sfi samt genomgå en kurs i samhällsorientering med godkänt resultat. Vidare avses ett prov säkerställa att varje individ förstår att svensk lag står över andra lagsystem. Integrationsplikten ska gälla alla vuxna, även föräldradiga och pensionärer. Motionären föreslår att Socialförvaltningen tar fram ett förslag på hur integrationsplikt för nyanlända kan utformas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser inte att integrationsplikt, i den form motionären avser, ytterligare skulle bidra till förbättrade förutsättningar för nyanlända att etablera sig på i samhället eller på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden anser inte att integrationsplikt, i den form motionären avser, ytterligare skulle bidra till förbättrade förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden.

Socialnämnden anser att befintliga insatser på både kommunal och statlig nivå som är riktade till målgruppen syftar till samma mål som sverigedemokraterna lyfter i sin motion.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd tycker att det är viktigt att nyanlända ges stöd för att kunna lära sig det svenska språket, bli självförsörjande och känna tillhörighet till det svenska samhället. Nämnden anser att det redan idag finns insatser och ges stöd för att tillgodose dessa behov.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att det redan finns ett gediget arbete kring etablering av nyanlända.

Östermalms stadsdelsnämnd bedömer att det stöd staden erbjuder nyanlända under etableringen motsvarar vad motionen avser.

Våra synpunkter

Peter Wallmark (SD) har i en motion väckt i kommunfullmäktige föreslagit att socialförvaltningen ska ges i uppdrag att ta fram ett förslag på en så kallad integrationsplikt för nyanlända.

Att nyanlända till Sverige och Stockholm ska lära sig svenska språket för att kunna bli en del av det svenska samhället är redan den målsättning både statliga och kommunala aktörer jobbar mot. Likaså görs det redan idag ett flertal insatser för att korta vägen för nyanlända till arbetsmarknaden och självförsörjning.

Vi vänder oss däremot emot motionärens retorik och formuleringar om hur människor ”tillåts” leva i Sverige, som på nåder. Likaså vänder vi oss emot påståendet om att nyanlända enbart skulle vara en kostnad. Det räcker med att se sig om i Stockholm stads verksamheter, bland medarbetarna i kollektivtrafiken och sjukvården, för att se att både infödda och nyare stockholmare bidrar till samhället. I tillägg är även kostnaderna för försörjningsstöd i staden mycket låga. Enligt den senaste tertialrapporten för Stockholms stad mottog 1,47 % av befolkningen försörjningsstöd och 0,95 % hade långvarigt stöd. Trenden över tid är också att andelen i behov av försörjningsstöd stadigt minskar. Alla stockholmare, oavsett hur länge de varit här, får insatser och stöd på lika villkor för att korta vägen till egen försörjning.

Vår vision för Stockholms stad är en stad där både invånare och besökare känner sig välkomna och kan leva självständiga liv. I ett sådant Stockholm finns det ingen plats för ett utpräglat vi och dem-tänk, en gradering av människor. Utöver det så finns det ett flertal övriga problem med motionärens förslag om en så kallad integrationsplikt, som stadsledningskontoret och socialnämnden även lyfter i sina yttranden. Bland annat är det oklart exakt vad som skulle skilja en sådan föreslagen integrationsplikt mot de arbetssätt och introduktioner som redan finns idag. Men även hur Stockholm i egenskap av kommun skulle upprätthålla, kontrollera och vid behov sanktionera individer.

En förutsättning för hållbar integration är att nyanlända lär sig svenska och kommer in på arbetsmarknaden. Den verklighetsbeskrivning och problemlösning som Sverigedemokraterna målar upp är däremot inget vi ställer oss bakom. Staden jobbar dessutom redan, tillsammans med statliga myndigheter, med målsättningen att nyanlända snabbt ska lära sig språket och komma in på arbetsmarknaden. I Stockholm bedrivs arbetet rörande integration med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål om självförsörjning och språkkunskaper. Men till skillnad mot motionärens förslag görs det utan att ytterligare stigmatisera och polarisera.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion om integrationsplikt för nyanlända

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i stadens utlåtande.

Stockholm den 9 februari 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson och Karin Ernlund

Hans Altsjö

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Att kommunstyrelsen bifaller motionen

Därutöver vill vi anföra följande:

Efter år av ökande segregation framstår mer av samma inte som en framkomlig väg för ett samhälle som ska hålla ihop. Stockholm ska inte ägna sig åt de låga förväntningarnas rasism. Att ställa krav är att bry sig. Motionens intentioner är en av flera vägar att ta för att på sikt komma tillrätta med de allvarliga problem som Stockholms stad har idag. Att förenkla och fördumma debatten och utanförskapet genom att framhålla att människor från andra länder arbetar inom kollektivtrafiken och sjukvården hjälper inte någon. Förutsättningarna måste förbättras för att både nyanlända och de som har varit här en längre tid ska ges möjlighet till att bidra till samhället. Det tjänar alla på, inte bara ekonomiskt.

Remissammanställning

Ärendet

Peter Wallmark (SD) har väckt en motion i kommunfullmäktige om integrationsplikt för nyanlända

I motionen beskrivs ett förslag på en så kallad integrationsplikt. Med integrationsplikt avser motionären att alla nyanlända ska acceptera en plan för att uppnå anställningsbarhet. Planen ska tydliggöra att individen ska göra framsteg i sfi samt genomgå en kurs i samhällsorientering med godkänt resultat. Vidare avses ett prov säkerställa att varje individ förstår att svensk lag står över andra lagsystem. Integrationsplikten ska gälla alla vuxna, även föräldradiga och pensionärer. Motionären föreslår att Socialförvaltningen tar fram ett förslag på hur integrationsplikt för nyanlända kan utformas.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Staden bedriver sitt arbete rörande integration med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål 1.1 *I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskutbildning är kort* och mål 1.4. *I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.*

Staden bedriver arbete med integration inom flera olika nämnder och verksamhetsområden. Det är arbetsmarknadsnämnden som har det övergripande ansvaret för nyanländas etablering de första två åren och under denna tid förväntas de nyanlända personerna följa sin etableringsplan som bland annat innefattar sfi-studier och samhällsorientering. Om planen inte följs påverkas etableringsersättningen.

En del av de utmaningar som motionären identifierat är sedan tidigare även identifierade även av staden och Arbetsförmedlingen som tillsammans och var för sig arbetar för att ge nyanlända personer goda förutsättningar att etablera sig på i samhället och på arbetsmarknaden.

Motionärens förslag på att ett prov ska säkerställa att varje individ har förstått innehållet i kurserna bör inte en enskild kommun ansvara för. Dels för att det riskerar att brista i enhetlighet i både utförande och bedömning av testen mellan olika kommuner och dels för att det skulle bli svårt att på kommunal nivå avgöra vilka konsekvenser det skulle bli för de personer som av olika skäl inte klarar testet. Stadsledningskontoret anser inte att integrationsplikt, i den form motionären avser, ytterligare skulle bidra till förbättrade förutsättningar för nyanlända att etablera sig på i samhället eller på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 augusti 2021 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 12 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen arbetar inom flera verksamheter och med flera insatser som på olika sätt syftar till att påskynda inträdet på arbetsmarknaden för nyanlända personer.

Arbetsförmedlingen har det övergripande ansvaret för nyanländas etablering de första två åren och under denna tid förväntas de nyanlända personerna följa sin etableringsplan som bland annat innefattar sfi-studier och samhällsorientering. Om planen inte följs påverkas etableringsersättningen.

En del av det som motionären identifierar som utmaningar är identifierade även av staden och Arbetsförmedlingen som tillsammans och var för sig arbetar för att ge nyanlända personer goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Motionärens förslag på att ett prov ska säkerställa att varje individ har förstått innehållet i kurserna ser arbetsmarknadsförvaltningen inte att en enskild kommun kan ansvara för. Dels för att det riskerar att brista i enhetlighet i både utförande och bedömning av testen mellan olika kommuner och dels för att det skulle bli svårt att på kommunal nivå avgöra vilka konsekvenser det skulle bli för de personer som av olika skäl inte klarar testet. Arbetsmarknadsförvaltningen anser inte att integrationsplikt, i den form motionären avser, ytterligare skulle bidra till förbättrade förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 31 augusti 2021 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på motion (SD) om integrationsplikt för nyanlända.

Reservation anfördes av Christina Wallmark (SD), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för den nyanländes etablering på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället. Myndigheten ansvarar för att de nyanlända får tillgång till etableringsprogrammet samt att en handlingsplan upprättas för den nyanlände.

Arbetsförmedlingens etableringsprogram består av individuellt utformade insatser och stöd, som kombineras med aktivt arbetssökande för den som har fått uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller anhörig. Målet med etableringsprogrammet är att den enskilde så snabbt som möjligt ska lära sig svenska, hitta ett arbete och klara sin egen försörjning. I etableringsprogrammet ingår exempelvis språkutbildning för den som inte har grundläggande kunskaper i svenska (svenska för invandrare), samhällsorienterande utbildning, praktik och stöd i att söka arbete eller starta eget företag. Arbetsförmedlingen har nyligen också infört ett intensivår som riktar sig till den som är ny i Sverige och som deltar i etableringsprogrammet. Den som deltar i intensivåret har möjlighet att studera svenska eller praktisera på heltid i ett högt tempo för att snabbt komma ut i arbete.

Kommunen ansvarar för att ta emot nyanlända för bosättning efter anvisning utifrån sitt kommuntal och sin årsplanering. Kommunen tar även emot nyanlända som ordnar bosättning på egen hand, personer som kommer som anhöriga till en person som redan bor i kommunen samt ensamkommande barn. Kommunen ansvarar för undervisning i SFI, samhällsorientering och annan vuxenutbildning, samt för skola, förskola och barnomsorg. Utifrån detta ansvar arbetar Stockholms stad mot målet att nya stockholmare ska lära sig svenska språket, komma i försörjning genom arbete eller studier samt skaffa en mer varaktig bostad.

Personer som är nyanlända och deltar i etableringsprogrammet har rätt till etableringsersättning. Etableringsersättningen betalas ut av Försäkringskassan under hela etableringsperioden, vilket vanligtvis täcker den enskildes behov upp till skälig levnadsnivå. Kommunen ansvarar dock för att personer som inte kan tillgodose sina behov, eller få dem tillgodosedda på annat sätt, tillförsäkras en skälig levnadsnivå genom bistånd enligt socialtjänstlagen.

Nyligen har en förtydligande skrivning förts in i socialtjänstlagens fjärde kapitel. Det framgår nu att ”den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.” Syftet med tillägget i lagstiftningen är att för den enskilde tydliggöra vikten av att delta i språkutbildning för att därigenom förbättra möjligheten att få ett arbete och att etableras i Sverige.

För den som ansöker om ekonomiskt bistånd från kommunen görs alltid en planering för hur den enskilde ska kunna bli självförsörjande. I Stockholms stad ska alla som ansöker om ekonomiskt bistånd ha en förändringsplan, som är en del av stadens kartläggings- och bedömningsinstrument Initial Bedömning. Av förändringsplanen framgår vilka insatser den enskilde ska erbjudas samt vilka krav som socialtjänsten ställer för att ekonomiskt bistånd ska kunna beviljas. Förändringsplanen innefattar samtliga förändringar som behöver komma till stånd för att den enskilde ska uppnå självförsörjning. Detta gäller för alla individer som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Sverigedemokraterna lyfter i sin motion att målet med en integrationsplikt ska vara att individen så snabbt som möjligt ska behärska det svenska språket, bli självförsörjande och känna tillhörighet i samhället. Förvaltningen anser att befintliga insatser på både kommunal och statlig nivå som är riktade till målgruppen syftar till samma mål som sverigedemokraterna lyfter i sin motion. Förvaltningen anser även att incitament som syftar till att den enskilde ska delta i aktiviteter som bidrar till ökad integration och etablering finns reglerat i gällande lagstiftning.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2021 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och översänder den till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Tobias Karlsson (SD), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen arbetar för att alla personer som är aktuella för försörjningsstöd ska få stöd i processen till självförsörjning. Förvaltningen har uppmärksammat att det ibland finns behov hos nyanlända av ett mer omfattande praktiskt stöd i hur samhället funge-

rar. Det stöd som idag erbjuds nyanlända innefattar punktinsatser som ger stöd för att lösa särskilda frågor, till exempel att följa med till en myndighet. Då behovet kan vara större än det stöd som erbjuds blir det ibland ett hinder i processen mot självförsörjning.

Medborgarkontoret i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning erbjuder information och vägledning i kontakten med myndigheter. Medborgarkontoret använder inte tolk. Syftet är att stödet ska vara en hjälp till självhjälp som uppmuntrar till att lära det svenska språket.

I mars 2021 fattades ett beslut om språkplikt (2020/21:SOU21). Lagändringen innebär att en individ vid behov ska delta i SFI för att stå till arbetsmarknadens förfogande. Detta innebär tydligare krav på att delta i utbildning i svenska för att ha rätt till försörjningsstöd. Denna lagändring började gälla den 1 april 2021. Förvaltningen inväntar rättspraxis för att beviljat bistånd ska vara rättssäkert.

Det faktum att Centrum för Samhällsorientering utför kurser för 27 kommuner i Stockholms län innebär att Stockholms stad inte har möjlighet att som ensam kommun besluta om förändringar i utformningen. Ett sådant krav på kunskapsprov behöver ske i samråd med övriga kommuner i länet och även prövas om det finns juridiskt stöd för ett sådant prov.

Eftersom att det framgår i förordningen att samhällsorientering ska erbjudas på det språk som deltagaren kan tillgodogöra sig och vid behov av tolk, finns det inte juridiskt stöd att göra på något annat sätt.

Förvaltningen tycker att det är viktigt att nyanlända ges stöd för att kunna lära sig det svenska språket, bli självförsörjande och känna tillhörighet till det svenska samhället. Förvaltningen anser att det redan idag finns insatser och ges stöd för att tillgodose dessa behov.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 26 augusti 2021 följande.

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Reservation anfördes av Tapani Juntunen m.fl. (SD), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S) och Shamsou A. Hassan m.fl (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Sara Soumah (Fi) som anslöt till det särskilda uttalandet av (S) och (V).

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det redan finns ett gediget arbete kring etablering av nyanlända. Förvaltningen anser vidare att införandet av ytterligare en plikt inte är lösningen för att säkerställa att individer kan tillgodogöra sig en utbildning eller kunskap. Därmed menar förvaltningen att det inte är aktuellt med att utforma en integrationsplikt.

I Stockholms stad finns ett pågående arbete med integration för nyanlända som utförs med fördelat ansvar mellan kommun och Arbetsförmedlingen. Av kommunfullmäktiges budget för 2021 framgår att arbetsmarknadsnämnden ska prioritera insatser som skapar förutsättningar för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället. I februari 2021 fattade arbetsmarknadsnämnden beslut om inrättandet av etableringscentrum. Verksamhetens syfte är att erbjuda kommunanvisade och egenbo-satta nyanlända samt deras anhöriga en väg in, ett sammanhållet och likställt bemötande och en sammanhållen plan för sin etablering. Den övergripande målsättningen med etableringscentrum är att förkorta etableringstiden genom att samla och stärka stadens resurser och kompetenser inom det initiala mottagandet samt stärka samverkan inom staden, med statliga myndigheter och civila samhället kring målgruppen nyanlända. Stadens etableringscentrum ska bidra till en väg in för nyanlända genom att erbjuda ett tidigt, förebyggande och sammanhållet stöd i syfte att öka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhället. Etableringscentrum ska även stärka samverkan med nationella myndigheter för ett bättre mottagande.

Stadsdelsnämnderna har enligt budget 2021 i uppdrag att, med stöd av etableringscentrum, samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända snabbt ska etableras på arbetsmarknaden. Även socialnämnden har i budget 2021 fått i uppdrag att samverka med arbetsmarknadsnämnden kring etableringscentrum. Staden erbjuder via stadsdelarna ”vägen in i samhället” genom bland

annat SFI-undervisning, samhällsvägledning- och orientering, kostnadsfria föreningsaktiviteter samt tillfälliga boendelösningar. Samarbeten och samverkan sker internt och externt och exempelvis finns ett samarbete mellan jobbtorg, SHIS och stadsdelsförvaltningarna avseende bostadsvägledning för nyanlända. Syftet är att bostadsvägledningen ska bidra till att nyanlända genom information skapar en förståelse för hur bostadsmarknaden i Stockholm fungerar, får verktyg att hitta ett eget stadigvarande boende samt att det ligger i deras eget ansvar att få en egen bostad.

Utöver kommunens ansvar och samverkan har Arbetsförmedlingen ansvar för nyanländs integration. Arbetsförmedlingen ansvarar för och arbetar med etableringsprogrammet för nyanlända, ett program om 24 månader. Kommunen kompletterar även Arbetsförmedlingens arbete och stöttar nyanlända i vägen till ett arbete och egen försörjning via Jobbtorg.

Genomgående i allt arbete med nyanlända upprättas olika former av handlingsplaner för den enskilde där motprestationer regleras och följs upp av respektive instans. Motkrav är alltid individuellt utformade med ett undantag, kravet att alla nyanlända ska följa etableringsprogrammet via Arbetsförmedlingen för rätten till kompletterande försörjningsstöd från förvaltningen.

Den 1 januari 2018 infördes en utbildningsplikt för nyanlända inom etableringsprogrammet i syfte att stärka nyanländas etablering. Utbildningsplikten regleras i SFS 2017:820 och kan vid det fall den inte fullgjorts leda till indragen ersättning för den nyanlända. Vidare har en lagändring avseende språkplikt, som regleras i 4 kap. 1 § Socialtjänstlagen, trätt i kraft den 1 april 2021. Genom denna lagändring har motkrav utökats för rätten till försörjningsstöd. Den ändrade lagen 4 kap. 1 § SoL lyder numera:

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande, i vilket ingår att vid behov delta i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning vid folkhögskola. Dessförinnan ytterligare plikter införs anser förvaltningen att det är lämpligt att följa upp effekterna av de nyligen införda plikterna.

Östermalms Stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 juni 2021 följande.

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till Kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Göran Ek m.fl. (SD), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 april 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad bedriver arbetet rörande integration med utgångspunkt i kommunfullmäktiges mål. I stadens budget för 2021 framhålls vikten av att staden skapar förutsättningar för att vägen till utbildning, arbete och svenskkunskaper är kort och att nyanlända snabbt kan etablera sig på bostadsmarknaden.

Vad gäller arbetets organisering har socialnämnden i uppdrag att bistå arbetsmarknadsnämnden att tillsammans med stadsdelsnämnderna, SHIS Bostäder och ansvariga myndigheter samordna stadens mottagande av nyanlända och vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda nyanländas etablering och inkludering i samhället. Socialförvaltningens Intro Stockholm ansvarar för det formella mottagandet av nyanlända medan stadsdelsnämnderna ansvarar för att erbjuda nyanlända samhällsvägledning. Samhällsvägledningen är ett komplement till befintliga etableringsinsatser och syftar till att stötta nyanlända mot egen försörjning och eget stadigvarande boende.

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för nyanländas etablering och huvudansvaret för att nyanlända ska komma ut i arbete och studier. Arbetsförmedlingens etableringsprogram består av individuellt utformade insatser med målet att nyanlända så snabbt som möjligt ska lära sig svenska, hitta ett jobb och klara sin egen försörjning. Enskilda mellan 20 – 65 år och som nyligen har fått uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller anhörig kan delta i etableringsprogrammet. Det är Arbetsförmedlingen som efter en bedömning beslutar om den enskilde har rätt att delta i etableringsprogrammet.

För den som deltar i etableringsprogrammet och som sedan tidigare inte avslutat en gymnasieutbildning och Arbetsförmedlingen bedömer att man inte kommer kunna få jobb under tiden etableringsprogrammet pågår på grund av detta, gäller utbildningsplikt. Den som omfattas av utbildningsplikten behöver utbilda sig för att öka sina möjligheter att få jobb och måste ansöka om studier i sfi (svenska för invandrare), samhällsorientering och grundläggande eller gymnasial nivå på Komvux eller allmän kurs på folkhögskola.

Den som deltar i etableringsprogrammet ansöker om etableringsersättning från Försäkringskassan för den tid de deltar i programmet. För att ha rätt till ersättning krävs att den enskilde följer uppjord planering med Arbetsförmedlingen. I annat fall kan en varning utfärdas alternativt kan ersättning dras in under en eller flera dagar. Den enskildes ersättning kan även minskas.

Enligt stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd kan ekonomiskt bistånd utgå till den som är förhindrad att delta i etableringsprogrammet. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas då utifrån en individuell bedömning, där bland annat den enskildes arbetsförmåga vägs in. Om den enskilde bedöms kunna arbeta ska den enskilde enligt socialtjänstlagen stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till ekonomiskt bistånd. Utifrån betänkandet 2020/21:SoU21 har en lagändring sedan 1 april 2021 trätt i kraft gällande en så kallad språkplikt. Språkplikten innebär att den enskilde vid behov ska delta i svenska för invandrare (SFI) för att anses stå till arbetsmarknadens förfogande. Lagändringen innebär tydligare krav på att delta i språkutbildning för rätt till ekonomiskt bistånd. Lagändringen är till stöd för att stärka nyanländas möjligheter till integration.

Vidare finns i staden en samsyn kring att det bästa sättet för att öka möjligheterna till snabb förankring i arbets- och samhällslivet är genom ett samlat mottagande av

nyanlända. Därför har staden sedan 2020 påbörjat inrättandet av ett Etableringscentrum som syftar till att öka nyanländas möjligheter till en snabb integration. Centret är en gemensam ingång för alla nyanlända och samlar stadens resurser och kompetenser. Genom nära samverkan med berörda aktörer förväntas etableringstiden kortas ned.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer förvaltningen att det stöd staden erbjuder nyanlända under etableringen motsvarar vad motionen avser. Förvaltningens uppfattning är att de etablerings- insatser som erbjuds nyanlända inte sker utan att motkrav ställs på den enskilde. Därtill anser förvaltningen att ett stärkt initialt stöd genom Etableringscentrum kommer att ge nyanlända bättre, mer likställda och snabbare integrationsmöjligheter. Avslutningsvis anser förvaltningen därmed att det inte finns något behov av att socialförvaltningen tar fram ett förslag på hur integrationsplikt för nyanlända kan utformas.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Martin Westmont (SD) enligt följande.

Att motionen tillstyrks

Därutöver vill vi anföra följande:

Stadens arbete med jobbtorg Stockholm och olika sorters vuxenutbildningar för nyanlända har ej gett önskvärda resultat. SFI-undervisning utan krav på att faktiskt lära sig svenska samt rätten till tillgång till tolk utan tidsbegränsning är två andra orsaker till att integration och anpassning till det svenska samhället har misslyckats. Vi får inte låsa fast oss i gamla hjulspår som vi ser inte fungerar utan vi måste hantera problematiken kring dessa frågor med nya infallsvinklar för att vända den negativa utvecklingen.

Att nyanlända som får uppehållstillstånd får sina rättigheter tillgodosedda är fundamentalt i en rättsstat, tyvärr är det desto sämre med att avkräva dem skyldigheter som att integreras i samhället i den bemärkelsen att förstå och acceptera att i Sverige gäller samhällskontraktet åt båda hållen. Motionen tar bland annat upp att skriftliga prov ska säkerställa att varje individ förstår att svensk lag står över andra lagsystem, såväl religiösa som sekulära. Något som vi måste tydliggöra och poängtera för många som har invandrat till Sverige.

Samhället måste betona det personliga ansvaret av att bryta sitt utanförskap. Genom att införa en integrationsplikt så visar vi från samhällets sida vägen till att bli en del av majoritetssamhället. Med anledning av det ovan nämnda anser vi att motionen ska bifallas i sin helhet.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Christina Wallmark (SD) enligt följande.

Att nämnden tillstyrker motionen

Därutöver vill vi anföra följande:

I Stockholms stad finns stora problem med utanförskap. I förvaltningens svar framgår det att det finns en mängd olika insatser för att uppnå det motionen stipulerar. Trots det ökar utanförskapet och mer av samma hjälper inte för att uppnå målen. Som exempel finns det enligt SCB finns det 144 062 syrier i Sverige i åldern 16–64 år. Av dessa är 68 715 inskrivna på Arbetsförmedlingen – det vill säga 48 procent. Bland dessa är 28 918 personer långtidsarbetslösa.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tobias Karlsson (SD) enligt följande.

1. att motionen tillstyrks samt
2. att därutöver anföras

Stadens arbete med jobbtorg Stockholm och olika sorters vuxenutbildningar för nyanlända har ej gett önskvärda resultat. SFI-undervisning utan krav på att faktiskt lära sig svenska samt rätten till tillgång till tolk utan tidsbegränsning är två andra orsaker till att integration och anpassning till det svenska samhället har misslyckats. Vi får inte låsa fast oss i gamla hjulspår som vi ser inte fungerar. Vi måste hantera problematiken kring dessa frågor med nya infallsvinklar för att vända den negativa utvecklingen.

Att nyanlända som får uppehållstillstånd får sina rättigheter tillgodosedda är fundamentalt i en rättsstat, tyvärr är det desto sämre med att avkräva dem skyldigheter som att integreras i samhället i den bemärkelsen att förstå och acceptera att i Sverige gäller samhällskontraktet åt båda hållen. Motionen tar bland annat upp att skriftliga prov ska säkerställa att varje individ förstår att svensk lag står över andra lagsystem, såväl religiösa som sekulära. Något som vi måste tydliggöra och poängtera för många som har invandrat till Sverige.

Samhället måste betona det personliga ansvaret av att bryta sitt utanförskap. Genom att införa en integrationsplikt så visar vi från samhällets sida vägen till att bli en del av majoritetssamhället. Med anledning av det ovan nämnda anser vi att motionen ska bifallas i sin helhet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tapani Juntunen m.fl. (SD) enligt följande.

1. Att nämnden bifaller motionen

Därutöver vill vi anföras följande:

Stadens arbete med jobbtorg Stockholm och olika sorters vuxenutbildningar för nyanlända har ej gett önskvärda resultat. SFI-undervisning utan krav på att faktiskt lära sig svenska samt rätten till tillgång till tolk utan tidsbegränsning är två andra orsaker till att integration och anpassning till det svenska samhället har misslyckats. Vi får inte låsa fast oss i gamla hjulspår som vi ser inte fungerar. Vi måste hantera problematiken kring dessa frågor med nya infallsvinklar för att vända den negativa utvecklingen.

Att nyanlända som får uppehållstillstånd får sina rättigheter tillgodosedda är fundamentalt i en rättsstat, tyvärr är det desto sämre med att avkräva dem skyldigheter som att integreras i samhället i den bemärkelsen att förstå och acceptera att i Sverige gäller samhällskontraktet åt båda hållen. Motionen tar bland annat upp att skriftliga prov ska

säkerställa att varje individ förstår att svensk lag står över andra lagsystem, såväl religiösa som sekulära. Något som vi måste tydliggöra och poängtera för många som har invandrat till Sverige.

Samhället måste betona det personliga ansvaret av att bryta sitt utanförskap. Genom att införa en integrationsplikt så visar vi från samhällets sida vägen till att bli en del av majoritetssamhället. Med anledning av det ovan nämnda anser vi att motionen ska bifallas i sin helhet.

Särskilt uttalande gjordes av Salar Rashid m.fl. (S) och Shamsu A. Hassan m.fl. (V) enligt följande.

Det faktum att integrationen inte fungerar eller inte har fungerat under en lång tid i Sverige är tydligt och detta beror på många olika anledningar. Det är en komplex process att integreras och här finns många utmaningar att ta tag i.

Integration handlar om att människor som flyttar till ett nytt land blir en del av det nya samhället. Att lära sig språket som talas i landet och att få ett arbete eller utbilda sig är förstås enormt viktiga delar för att kunna känna sig som en del av samhället och kunna delta i samhällets och demokratins alla delar. Men det är inte en envägsprocess, det handlar också om att mötas människor emellan - att de som flyttar till Sverige och de som redan bor och är väl etablerade i landet möts. En får inte heller glömma att många nyanlända som försöker etablera sig på arbetsmarknaden och i det svenska samhället ofta möter motstånd och hinder i form av t ex etnisk diskriminering och andra uteslutande mekanismer.

Idén om att vi behöver öka kraven på nyanlända för att de ska vilja arbeta och betala skatt eller följa svenska lagar är verklighetsfrånvärd och visar på fördomar som råder kring invandring. De som flyttar till Sverige omfattas självklart av samma regler, lagar och skyldigheter som alla andra som bor och befinner sig i Sverige - detta är självklart.

För att förbättra integrationen krävs helt andra och långsiktiga åtgärder och förändringar som jämnar ut ojämlikheter och sociala klyftor, som bekämpar rasism och diskriminering, som har en helhetssyn på integration och som stöttar nyanlända på deras resa in i det svenska samhället.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Göran Ek m.fl. (SD) enligt följande.

Vi yrkar att Östermalms stadsdelsnämnd beslutar bifaller motionen samt därutöver vill vi anföra följande; Sverigedemokraterna anser inte att inrättandet av ett Etableringscentrum kommer att öka nyanländas möjligheter till en snabb integration. Nyanlända ska från första dagen i kommunen acceptera och genomföra en plan för att uppnå anställningsbarhet. En integrationsplikt kan skapa förutsättningar som leder till att individen blir självförsörjande och därmed en del av samhället.